

Mit nevezünk gondolkodásnak?

Vajda Mihály – 90

2025. április 24–25.

Az eseményt élőben követhetik
Budapest Főváros Levéltára

YouTube csatornáján

(www.youtube.com/user/Bparchiv1)

Helyszín:

1139 Budapest, Teve utca 3–5.
Budapest Főváros Levéltára,
Gárdonyi Albert terem

A rendezvényen kép- és hangfelvétel készül.

PROGRAM

Budapest Főváros Levéltára – Budapesti Iskola Archívum
Magyar Filozófiai Társaság
Debreceni Egyetem, Filozófiai Intézet
HUN-REN Filozófiai Intézet

A konferencia Budapest Főváros Önkormányzata „Budapesti Iskola projektjének” támogatásával valósult meg.
A konferencia plakátja és meghívója Draskovics Ádám fényképének felhasználásával készült.

Április 24. csütörtök

- 09.30 – 10.00** **Megnyitó:**
Kenyeres István (főigazgató, Budapest Főváros Levéltára)
Szücs László Gergely (projektfelelős, Budapesti Iskola Archívum)
- 10.00 – 10.20** **Deczki Sarolta** (HUN-REN BTK): A derűs kiúttalanság éthosza
- 10.20 – 10.40** **Erdélyi Ágnes** (ELTE BTK): Születésnapokra
- 10.40 – 11.00** **Vita**
- 11.00 – 11.20** **Szünet**
- 11.20 – 11.40** **Balogh László Levente** (DE BTK): „Mi, zsidók, akik mindenről beszéltünk, csak a zsidóságunkról és a holokausztról nem...”
- 11.40 – 12.00** **Lugosi András** (független kutató): „Tisztánlátás, nem pedig a vigasztalás a filozófia feladata”. A balatonfőkajári Weisz/Vajda család útja a holokausztig
- 12.00 – 12.20** **Gábor György-Vörös Kata** (OR-ZSE): Misu és a sárkányfogvetemény: filozófia „önéletrajzi motívumokkal fűszerezve”
- 12.20 – 12.40** **Vita**
- 12.40 – 13.40** **Ebéd**
- 13.40 – 14.00** **Hévizi Ottó** (HUN-REN BTK): Flâneur-kedély, inkluzíve értelem. (Mit nevezek Vajda-gondolkodásnak?)
- 14.00 – 14.20** **Sümegei István** (iASK, Kőszeg): Lukács György három élete
- 14.20 – 14.40** **Perecz László** (BME): Husserl és Heidegger között: Vajda, a „politikai szociológus”
- 14.40 – 15.00** **Vita**
- 15.00 – 15.20** **Szünet**
- 15.20 – 15.40** **Kmeczkó Szilárd** (DRHE): A valóság (hűlt) helye a tudományos kutatásban
- 15.40 – 16.00** **Olay Csaba** (ELTE BTK): Vajda egzisztencializmusa. Az egzisztenciális és a társadalmi
- 16.00 – 16.20** **Ullmann Tamás** (ELTE BTK): A gondolkodás modelljei
- 16.20 – 16.40** **Vita, az első nap zárása**

Április 25. péntek

- 09.30 – 09.50** **Ludassy Mária** (ELTE BTK): A forradalom szó kétfajta jelentése
- 09.50 – 10.10** **Boros Gábor** (KRE BTK): Misu, Spinoza és az újkori filozófia
- 10.10 – 10.30** **Bujalos István** (DE BTK): Vajda Mihállyal Polányi Károlyról
- 10.30 – 10.50** **Vita**
- 10.50 – 11.10** **Szünet**
- 11.10 – 11.30** **Schwendtner Tibor** (EKKE BTK): Történelemfilozófia-e a posztmodern? Megjegyzések Vajda Mihály posztmodern-felfogásához
- 11.30 – 11.50** **Loboczky János** (EKKE BTK): Túl a filozófián – avagy inkább innen?
- 11.50 – 12.10** **Takács Ádám** (ELTE BTK): Vajda Mihály realizmusa
- 12.10 – 12.30** **Vita**
- 12.30 – 13.30** **Ebéd**
- 13.30 – 13.50** **Kiss Lajos András** (NYE TFI): Vajda Mihály Husserl-monográfiái – az autonóm gondolkodás esélyei az 1960-as évek magyar szellemi életében
- 13.50 – 14.10** **Weiss János** (PTE BTK): Vajda Mihály a rendszerváltásról
- 14.10 – 14.30** **Valastyán Tamás** (DE BTK): Aura és pluralizmus. Hogyan olvas Vajda Mihály szépirodalmat?
- 14.30 – 14.50** **Vita**
- 14.50 – 15.30** **Szünet**
- 15.30 – 17.00** **Könyvbemutató:** a BFL Budapesti Iskola Archívum sorozatának új könyvei:
Kardos András-Vajda Mihály: Szembesülés
Bemutatója: Takács Ádám
Szabados Bettina-Szücs László Gergely (szerk.): Budapesti Iskola Narratívák
A könyvről beszélget: Daradics Boglárka, Grósz Eszter, Valastyán Tamás, Weiss János és a szerkesztők

TÉMAISMERTETŐK

Balogh László Levente (DE BTK): „Mi, zsidók, akik mindenről beszéltünk, csak a zsidóságunkról és a holokausztról nem...”

Vajda Mihály számára a zsidóság sokáig nem létezett mint filozófiailag megközelíthető probléma. A kétezres évek elejétől kezdve azonban az emlékezetéről és identitásáról szóló írásainak központi témája lett a saját zsidósága és a zsidóság általában. Az ezekhez kapcsolódó megfontolásaiban fontos szerepet játszottak Hannah Arendt gondolatai, aki kétségtelenül nagy hatást gyakorolt rá a Rahel Varnhagenről és az Adolf Eichmannról, illetve peréről szóló elemzései révén. Az előadásban e hatásokat igyekszem kimutatni a parvenü és a pária megkülönböztetésén, az emancipáció és az asszimiláció problémáin, valamint az antiszemitizmus és a „zsidó öngyűlölet” jelenségein keresztül.

Boros Gábor (KRE BTK): Misu, Spinoza és az újkori filozófia

Misu természetesen nem volt filozófiatörténész, ám a filozófia történetének egy-egy kitüntetett alakja, korszaka visszavisszatérően megjelent írásaiban. A kora újkori filozófia nagy alakjai közül Spinoza és Pascal voltak azok, akiknek egy-egy elgondolását affirmatíván elemezte írásaiban, míg Descartes-ot, illetve talán inkább azt, amit a felvilágosodással azonosított és „kartézianus racionalizmusnak” nevezett – Fichte diktumához kapcsolódva –, személyiségéből fakadóan utasította el. Ehhez nyilvánvalóan a heideggeri Descartes-kritika is alapul szolgált, de talán még inkább a holokauszt/soá értelmezésének az a határozott változata, mely e folyamatokban a racionalizmus kiteljesedését kritizálta. Előadásomban ezt a komplex recepciót igyekszem majd felvázolni, természetesen saját értelmezői álláspontomat sem hallgatva közben el.

Bujalos István (DE BTK): Vajda Mihállyal Polányi Károlyról

A 2000-es években kétszer is hosszan beszélgettem Síkfőkúton Misuval Polányi Károly művéről, A nagy átalakulásról. Elemeztük, értelmeztük és kritizálni próbáltuk Polányi elméletét és történelmi leírását. Az előadásban azt mutatom be, hogy a két beszélgetés végén miért jutottunk arra a következtetésre, hogy Polányi adta a legjobb leírását a 19-20. századi kapitalizmusnak. Az előadásom végén azt a kérdést is felvetem, használható-e Polányi elmélete a mai világunk megértésére.

Deczki Sarolta (HUN-REN BTK): A derűs kiúttalanság éthosza

Vajda Mihályt egész filozófiai pályafutása során az égető életproblémák érdekelték, s ezért vonzották azok a filozófiák, melyek a gondolkodás határait kísértették. Legkedvesebb beszélgetőtársai Heidegger, Nietzsche, Wittgenstein, Kierkegaard, akik nem metafizikai kapaszkodókat nyújtanak, hanem a bizonytalanság, az alaptalanság következetesen végiggondolt tapasztalatával szembesítenek. Az alap hiányának belátása azonban Vajdát nem frusztrációra, hanem derűre készítette. Békés és bölcs derűre, vagy éppen jóízű nevetésre. Ahogyan csak azok tudnak nevetni, akik már számot vetettek mindennel, nincsenek illúzióik, de nem hajlandók megadni magukat a kétségbeesésnek. Akkor sem, ha mindenki másnál jobban látják, hogy a világ menthetetlen, és a sivatag egyre nő.

Erdélyi Ágnes (ELTE BTK): Születésnapokra

Először a Vajda Mihály 80. születésnapja alkalmából kiadott kötetben írtam arról, hogy a „hozzárendelt osztálytudat” fogalmának Lukács Történelem és osztálytudat című művében weberi gyökerei vannak: arra támaszkodik, amit Weber „kauzális vagy oksági hozzárendelésnek” (kausale Zurechnung) nevez. Tíz évvel ezelőtt arra jutottam, hogy a proletariátus „hozzárendelt osztálytudatának” hasonló funkciója van Lukács konstrukciójában, mint amelyet a meghatározott vallási hittartalmak „oksági hozzárendelése” tölt be Webernél A protestáns etika alaptézisében. Szövegszerűen azonban akkor nem támasztottam alá az állításomat. Most erre teszek kísérletet.

Gábor György-Vörös Kata (OR-ZSE): Misu és a sárkányfogvetemény: filozófia „önéletrajzi motívumokkal fűszerezve”

Előadásunkban Vajda Mihály zsidó identitásához való visszatalálását vizsgáljuk, amely életének utolsó másfél évtizedében egyre hangsúlyosabbá vált. Kiemelten foglalkozunk a holokauszt és az emlékezet problémakörével, valamint Giorgio Agamben hatásával, akit Vajda Magyarországon az elsők között olvasott és értelmezett. A „sárkányfog vetemény” metaforáján keresztül elemezzük az identitás újraképződésének a dinamikáját. Vajda gondolkodásában az identitás keresés nem elszigetelt, hanem tágabb szellemi és társadalmi kontextusban zajló folyamat, sorseseemény, amelyben az egyéni és kollektív emlékezet összefonódik. Előadásunkban bemutatjuk, hogyan vált Vajda filozófiai reflexiója önéletrajzi motívumokkal átszőtt identitásértelmezéssé.

TÉMAISMERTETŐK

Hévízi Ottó (HUN-REN BTK): Flâneur-kedély, inkluzíve értelem. (Mit nevezek Vajda-gondolkodásnak?)

Mint ezt az előadásom alcíme jelzi, mondandóm illeszkedik a Vajdakonferencia témamegjelöléséhez, amennyiben magát a Vajda-gondolkodást próbálom bizonyos megközelítésekkel és megnevezésekkel azonosítani, legalább néhány jellemző vonás erejéig. A témám megadásában szorosán követem Vajda törekvését, aki átalakítva tette fel Kant antropológiai fordulatának alapkérdését: „Mi az ember?” Mint Vajda kiemeli, a kanti kérdést már Heidegger is módosította: „Ki az ember?” A kérdésfeltevés további radikalizálását Vajdánál ez a formula fémjelzi: „Ki ez az ember?” Előadásom a gondolkodásmód Vajda által szorgalmazott és művelt radikalizálásának olyan vetületeiről szól, amelyeket saját gondolkodására nézve jellemzőnek tartok.

Kiss Lajos András (NYE TFI): Vajda Mihály Husserl-monográfiái – az autonóm gondolkodás esélyei az 1960-as évek magyar szellemi életében

Az 1960-as évek végén, az akkortájt a harmincas éveinek közepén járó Vajda Mihály két könyvet is publikált a német fenomenológiai filozófiáról, amelyek centrumában Edmund Husserl életvilágkonceptiójának és tudományértelmezésének alapos és a korabeli viszonyokhoz képest tárgyyszerű bemutatása állt. Fontos tudni, hogy a létező szocializmus évtizedeiben a fenomenológiai filozófia „hivatalos” megítélése még az egzisztencializmusnál is kritikusabb volt; jobbára a szándékos elhallgatás fagyos csendje vette körül. Sokatmondó, hogy az NDK-ban először 1987-ben jelent meg monográfia Edmund Husserlről, és egészen addig legfeljebb egy-egy rövid tanulmányban említették meg a nevét. Csehszlovákiában ugyan J. Zelený (és társai) szerkesztésében 1972-ben megjelent egy kötet Husserlről, de ez a munka lényegében visszhangtalan maradt a többi szocialista országban. (Ezekben az évtizedekben a világszerte ismert cseh filozófus, Jan Patočka Husserl személyes tanítványa hazájában szinte végig szellemi karanténba volt zárva). A Szovjetunióban Vajda Mihály munkáival közel egyidőben a szintén pályakezdő Nelli Motrosilova (illetve a grúz Konsztantyin Bakradze) ugyan kritikus, de tárgyyszerű munkákat publikáltak a fenomenológiáról. Amúgy Vajda Mihály maga is hivatkozik Motrosilova könyveire. Az előadás első sorban Vajda Mihály említett munkáinak retrospektív elemzésére vállalkozik, ugyanakkor a korabeli filozófiai gondolkodás kelet-közép-európai kontextusára is reflektálni kíván.

Kmeczkó Szilárd (DRHE): A valóság (hűlt) helye a tudományos kutatásban

Vajda Mihályt ifjúkora óta foglalkoztatta, mi történik a természettudományokban. Ismerte az – általában a pályáiv végéhez közeledő – kutatók bölcséleti szándékkal is megfogalmazott reflexióit is, a többségükről nem volt jó véleményemmel. A Nem az örökkévalóságnak című kötetében (1996) Márkus György Tudományképünk változásai című szövegétől elindulva próbálja megérteni, milyen ismeretelméleti belátások mentén szerveződik a tudományos munka napjainkban, és miképpen zajlik a tudás legitimációja. Megállapításait szeretném összevetni Polányi Mihály tudományfilozófiai felismeréseivel. Polányi tudományra irányuló filozófiai reflexióinak egyik érdekessége, hogy szerzőjük a bölcsülethez történt fordulását megelőzően, 1948 előtt több évtizeden keresztül a fizikai kémia egyik legkiválóbb művelője volt.

Loboczky János (EKKE BTK): Túl a filozófián – avagy inkább innen?

Tervezett előadásomban „filozófián túli” (ahogyan saját maga nevezi esszéit) írásainak sajátos szemléletmódjáról, az ún. szakfilozófiával szembeni provokatív kérdésfelvetéseiről, gyakran önironikus töprengéseiről szeretnék beszélni. A címben az „avagy inkább innen” kifejezéssel arra utalok, hogy bizonyos értelemben az írott filozófiai hagyomány elé, a szókratészi eleven, élőbeszédszerű filozofálás felé nyitnak a reflektált esszék. Gondolkodói játékok, amelyek nagyon is „komoly” kérdéseket vetnek fel. Vajda maga fogalmaz úgy, hogy „maguk az esszék állnak össze tehát filozófiává”. A kérdés persze akkor az, hogy milyen filozófiává.

Ludassy Mária: A forradalom szó kétfajta jelentése. (Isaiah Berlin után szabadon)

Azt szeretném bemutatni, hogy 1793/94 folyamán miképp vált el radikálisan a személyes szabadság primátusának feltétlenségét valló avant la lettre liberális és a kollektív jogok elsőbbségét valló protoszocialista és prenatalista felfogás – az előbbi Condorcet képviselőjében az enciklopédisták örököseként, az utóbbi Rousseau szellemi örököseként, Robespierre és Saint Just szónoklatai által reprezentálva. A világtörténelmi konklúzió jól ismert: az 1793. május 31-i jakobinus államcsíny, amelyet persze forradalomnak neveztek, az emberi jogok – melyek a gyanúsokról szóló törvény óta de facto nem érvényesültek – de jure felfüggesztésével, és Condorcet immár illegalitásában írt ríposztjával: „forradalmi változásnak csak az nevezhető, ami a szabadság növelését szolgálja.”

TÉMAISMERTETŐK

Lugosi András (független kutató): „Tisztánlátás, nem pedig a vigasztalás a filozófia feladata”. A balatonfőkajári Weisz/Vajda család útja a holokausztig

Az előadás a 2014-ben publikált Vajda Mihály esszé, A személyes emlékezet filozófiája két fontos megállapításából indul ki. Az egyik Nietzschétől származik: „eleddig minden nagy filozófia: nem más, mint szerzőjének önvallomása, s egyfajta akaratlan és észrevétlen mémoires”. Erről 2014-ben azt írja Vajda, hogy a filozófiát illető mai meggyőződése alapjává vált. A másik pedig nem más, mint Vajdának az az önreflexív állítása, miszerint a vészkorszak volt az a sorsesemény, a fogalom Tengelyi László által leírt értelmében, amely egész életét és gondolkodását meghatározta, noha erre csak az idézett esszé megírása előtti években eszmélt rá. Ha a filozófia a filozófus akaratlan és észrevétlen memoárja, akkor érdemes egyrészt közelebbről is megvizsgálni a szerző és családja holokauszt tapasztalatát, másrészt a holokauszthoz vezető útjukat annak érdekében, hogy tisztábban láthassuk, hogy az emlékezés és felejtés dinamikusán váltakozó hálóját által keresztül-kasul átszőtt soá élményből mi vált explicitté és tudatossá, mi vált részévé közvetlenül ennek a vészkorszak sorseseményéből kibontakozó filozófiának, és esetleg nyomára bukkanunk-e olyan többé vagy kevésbé fontos elemeknek és tényezőknél, amelyek észrevétlenek maradtak és hallgatólagosan fejtették ki hatásukat. Ennek érdekében az előadás megkísérli mozgásba hozni azokat a Vajda család történetét megvilágító levéltári forrásokat, amelyeket az elmúlt években sikerült feltárni, és ütköztetni Vajda Mihály önéletrajzi, memoár jellegű szövegeivel és értelmezéseivel. Az elemzés egyik fontos következtetése az lesz, hogy a felejtés, a hallgatás, mint megküzdési stratégia a Weiszből lett Vajda családra a holokauszt előtt is jellemző volt/lehetett. Éppen ezért végül fel kell tennünk majd a kérdést, hogy Vajda Mihály filozófiája, mint személyes önvallomás nem pusztán a soára, hanem magára a felejtésre és a hallgatásra adott reflexió-e, vagy egyenesen terápia.

Olay Csaba (ELTE BTK): Vajda egzisztencializmusa – az egzisztenciális és a társadalmi

Az előadás Vajda Mihály gondolkodásának egzisztencialista dimenzióját veszi szemügyre. Vajdát elsősorban Lukács tanítványaként tartjuk számon, aki különböző szempontok mentén eltávolodott mesterétől, ahol az eltávolodás mibenlétét eltérő módokon lehet értelmezni. Az egyik lehetséges eltávolodási szempontot bizonyosan az képezi, hogy Vajda nyit a posztmodern gondolkodás felé, szoros összefüggésben Heidegger értelmezésével. Az előadás azt követi, hogy Vajda miként fogalmazza meg a marxizmussal való szakítását az egzisztenciális dimenzió és a társadalmi dimenzió szembeállításának révén.

Percz László (BME): Husserltől Heideggerig. Vajda Mihály fasizmusról, kommunizmusról

Előadásunk arra vállalkozik, hogy Vajda-életmű „politikai szociológiáinak” – a minősítés tőle magától származik – nevezhető korszakát nagyítsa ki. Ez az a korszak, amely a korai Husserl-monográfiák és a kései Heidegger-tanulmányok közé esik. Ebben a korszakban Vajda érdeklődésének középpontjában a fasizmus és a létező szocializmus politikai fenomenjei állnak: munkásságának két határpontját ebben a tekintetben a fasizmusról írott, egészében csupán a politikai átmenet után napvilágot látott nagytanulmány (A fasizmusról, 1995) és a létező szocializmus jelenségét értelmező esszék (Orosz szocializmus Közép-Európában, 1989) képezik.

Schwendtner Tibor (EKKE BTK):Történelemfilozófia-e a posztmodern? Megjegyzések Vajda Mihály posztmodern-felfogásához

Vajda Mihály A posztmodern Heidegger című 1993-ban megjelentetett könyvében fejtette ki részletesen az álláspontját a posztmodernről és a heideggeri filozófia posztmodern jellegéről. Ahogy a könyvében írja: „Heidegger a posztmodern filozófusa volna? Határozottan az. A condition postmoderne egyik leglényegibb mozzanata az embernek az az egyre inkább meggyökeresedő meggyőződése, hogy [...] végesek vagyunk. A végeességünkkel való őszinte szembenézés – ez a nyugati filozófia döntő fordulata. Ez az, ami Heidegger filozófiájában történik meg.” (19. old.) A tervezett előadás megpróbálja a Vajda által felvázolt posztmodern felfogás filozófiai előfeltevéseit feltárni és azokat röviden megvizsgálni. Ezek között kiemelkedően fontosak az emberi történelem és az igazság természetével kapcsolatos előfeltevések. Az előadásban megpróbálom megmutatni, hogy a posztmodern felfogás a nyugati történelem filozófiai vízióján alapul, s emiatt elkerülhetetlenül történelemfilozófiai konstrukció. Továbbá meg szeretném válaszolni a kérdést, hogy e történelemfelfogás milyen értelemben kapcsolódik Vajda igazság fogalmához.

TÉMAISMERTETŐK

Sümege István (iASK, Kőszeg): Lukács György három élete

Lukács György a hatvanas években újra megjelent műveihez írt előszavaiban, majd a Gelebtes Denken című vázlatában, valamint az Eörsi Istvánnak és Vezér Erzsébetnek adott monumentális életútinterjúban egy elegáns apologetikát fölépítve mesélte el az életét. Érdemes összevetni ezt a védőbeszédet a tanítványoknak a Lukács halála után írt elemzéseiből és visszaemlékezésiből kibontakozó alternatív életrajzzal (mely inkább dráma, mintsem elbeszélés), és Vajda Mihály barátai drámáját dekonstruáló késői írásaival. Tekintettel a konferenciánk tematikájára, most elsősorban a Vajda-féle Lukács-biográfiára fogok koncentrálni.

Takács Ádám (ELTE BTK): Vajda Mihály realizmusa

Vajda Mihály gyakran hangoztatott önértelmezése szerint a marxizmussal való 1970-es évek elejére tehető szakítását követően egészen a Heideggerrel való foglalkozása kezdetéig tulajdonképpen lemondott a valódi filozófia műveléséről és azt egyfajta „politikai-szociológiai” elemzésmóddal helyettesítette. Az előadásban amellet fogok érvelni, hogy ez a politikai-szociológiai álláspont egyfajta realista filozófiai pozíciónak is tekinthető, amely egyes történetileg adott társadalmi helyzetek és tendenciák normatív tanulságainak (emberi szükségletek, érdekek, szabadság stb.) mérlegelésében áll. Igyekszem bemutatni, hogy ez a fajta realizmus motiválja Vajdát a marxizmussal való szakításában, mint ahogy ez áll „posztmodern” fordulata hátterében is.

Ullmann Tamás (ELTE BTK): A gondolkodás modelljei

Előadásomban abból indulnék ki, hogy a gondolkodás mechanizmusai tekintetében túlságosan is magától értetődőnek vesszük gondolkodás és ontológia viszonyát. Bergson hívja fel arra a figyelmet, hogy a klasszikus logika valójában a tárgyi létezés logikája. Arra szeretnék rámutatni Heidegger, Vajda Mihály és mások filozófiája alapján, hogy a harmadik kizárásának elve és az elégséges alap elve nem feltétlenül képezi minden lehetséges gondolkodás alapszabályát.

Valastyán Tamás (DE BTK): Aura és pluralizmus. Hogyan olvas Vajda Mihály szépirodalmat?

Ha egy filozófus irodalmi szövegeket olvas, fokozottan fennáll annak a veszélye, hogy a művet nem az alkotásban benne rejlő szabad potenciál kibontakoztatása révén fogadja be, hanem a saját ideológiai kérdései vagy életproblémái motiválják a befogadás során. Mindez persze eredményezhet zseniális olvasatokat, mint tapasztalhatjuk Lukács György A lélek és a formák című esszéjében. Többnyire azonban egy filozófus szépirodalmi olvasásai figyelmen kívül hagyják a szöveg genuin világát. Vajda esetében összességében valami ilyesmi történik, amikor a kilencvenes évek elején pl. Kunderát olvas. Ugyanakkor később egyre finomabb háló szövődik közte és az olvasott művek között (Agota Kristof, Nadas Péter stb.). Előadásomban ezt a finomodási, rétegződési folyamatot szeretném bemutatni olyan kulcsszavak elemzése segítségével, mint a „jelentésaura” vagy a „szövegpluralizmus”.

Weiss János (PTE BTK): Vajda Mihály a rendszerváltásról

Előadásomban Vajda Mihálynak a rendszerváltás után született, az eseményekre reflektáló, azokat értelmező írásaival szeretnék foglalkozni. (1) Szeretnék beszélni a „Láttuk-e, hogy jön?” kérdéséről. Ezzel a címmel 1990-ben Bence György rendezett nagyszabású konferenciát az ELTE-n. Egyáltalán volt-e erre esély, van-e a társadalomtudományoknak legalább egy minimális prognosztizáló képessége? Vagy itt minden a konkrét körülményeken múlott? (2) Szeretnék beszélni arról, hogy Vajda Mihály hogy volt felkészülve a rendszerváltásra, és az utána következő „diskurzus-megújulásra”. (3) Végül a „Minek nevezzelek” kérdését szeretném tárgyalni.